

LECTIO III: Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΜΕΔΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Ρωμαίοι δε δημιούργησαν, παρά με ελάχιστες εξαιρέσεις, δικούς τους μύθους, αλλά παρέλαβαν αυτούσια την ελληνική μυθολογία. Η προσφορά τους στο χώρο αυτό υπήρξε διπλή: από τη μια μεριά συγκέντρωσαν και διέσωσαν τους ελληνικούς μύθους· από την άλλη, τους ξαναδούλεψαν ως ποιητικό υλικό με καινούρια ευαισθησία και μέσα από τη δική τους οπτική γωνία. Η ιστορία της Ανδρομέδας π.χ., που υπήρξε το θέμα μιας περίφημης τραγωδίας του Ευριπίδη, υπάρχει και στις «Μεταμορφώσεις» του Οβιδίου, σε μια παραλλαγή όπου κυριαρχεί η ανάλαφρη διάθεση και τα χιουμοριστικά και παρωδιακά στοιχεία. Στο κείμενο που ακολουθεί εκτίθεται με συντομία η υπόθεση του μύθου.

ΚΕΙΜΕΝΟ	ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
Cepheus et Cassiope Andromedam filiam habent. Cassiope, superba forma sua, cum Nymphis se comparat. Neptunus iratus ad oram Aethiopiae urget beluam marinam, quae incolis nocet. Oraculum incolis respondet: “regia hostia deo placet!” Tum Cepheus Andromedam ad scopulum adligat; belua ad Andromedam se movet. Repente Perseus calceis pennatis advolat; puellam videt et stupet forma puellae. Perseus hasta beluam delet et Andromedam liberat. Cepheus Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent.	Ο Κηφέας και η Κασσιόπη την Ανδρομέδα κόρη έχουν. Η Κασσιόπη, περήφανη για την ομορφιά της, με τις Νηρηίδες/ Νύμφες τον εαυτό της συγκρίνει. Ο Ποσειδώνας θυμωμένος στην ακτή της Αιθιοπίας ένα θαλασσινό θηρίο (κήτος) στέλνει, το οποίο ενοχλεί / (αφανίζει) τους κατοίκους. Το μαντείο στους κατοίκους απαντά: «Βασιλικό σφάγιο στο θεό αρέσει». Τότε ο Κηφέας την Ανδρομέδα σε ένα βράχο δένει. Το κήτος προς την Ανδρομέδα κινείται / (κινεί τον εαυτό του). Ξαφνικά ο Περσέας με τα φτερωτά του σανδάλια του καταφτάνει πετώντας· την κόρη βλέπει και θαμπώνεται από την ομορφιά της κοπέλας. Ο Περσέας με το δόρυ το κήτος σκοτώνει και την Ανδρομέδα ελευθερώνει. Ο Κηφέας, η Κασσιόπη και οι κάτοικοι της Αιθιοπίας πάρα πολύ χαίρονται.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΑ

habent: κυρ. «σχήμα»·

forma: πρβ. φόρμα· φόρμουλα << ιτ.
marinam: πρβ. μαρίνα << ιτ.
regia: regina
scopulum: < σκόπελος
calceis: πρβ. κάλτσα << ιτ.
advolat: ad+volo πετώ· πρβ. βόλει << αγγλ.
videt: ιδεῖν < Φιδεῖν ιδέα· πρβ. βίντεο
gaudent: γηθέω, δωρ. γαθέω.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ		
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΕΠΙΘΕΤΑ	ΡΗΜΑΤΑ
<u>A' ΚΛΙΣΗ</u> ΘΗΛΥΚΑ ✓ Cassiope-Cassiope = Κασσιόπη ✓ Andromeda-Andromedae = Ανδρομέδα ✓ Nympha-Nymphae = Νύμφη ✓ Aethiopia-Aethiopiae = Αιθιοπία ✓ Filia-filiae = κόρη ✓ Forma-formae = ομορφιά ✓ Belua-beluae = κήτος ✓ Ora-orae = ακτή ✓ Hostia-hostiae = σφάγιο ✓ Puella-puellae = κοπέλα ✓ Hasta-hastae = δόρυ/ξίφος ΑΡΣΕΝΙΚΑ ✓ Incola-incolae = κάτοικος <u>B' ΚΛΙΣΗ</u> ΑΡΣΕΝΙΚΑ ✓ Cepheus-Cephei = Κηφέας ✓ Perseus-Persei = Περσέας ✓ Neptunus-Neptuni = Ποσειδώνας ✓ Deus-dei = θεός ✓ Scopulus-scopuli = βράχος/σκόπελος ✓ Calceus-calcei = σανδάλι/υπόδημα ΟΥΔΕΤΕΡΑ ✓ Oraculum-oraculi = μαντείο	<u>B' ΚΛΙΣΗ</u> ✓ Superbus-superba-superbum = υπερήφανος/η/ο ✓ Superbior-superbior-superbior-superbissimus-superbissima-superbissimum ✓ Marinus-marina-marinum = θαλάσσιος/α/ο/θαλασσινός/η/ο ✓ Pennatus-pennata-pennatum = φτερωτός/η/ο ✓ Pennatior-pennatior-pennatius ✓ Iratus-irata-iratum = οργισμένος/η/ο ✓ Iratior-irator-iratus ✓ Iratissimus-iratissima-iratissimum ✓ Regius-regia-regium = βασιλικός/η/ο	<u>A' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Adligo-adligavi-adligatum-adligare = δένω ✓ Advolo-advolavi-advolatum-advolare = σπεύδω ✓ Comparo-comparavi-comparatum-comparare = συγκρίνω ✓ Libero-liberavi-liberatum-liberare = ελευθερώνω <u>B' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Habeo-habui-habitu-habere = έχω/θεωρώ ✓ Noceo-nocui-nocitum-nocere = ενοχλώ ✓ Respondeo-respondi-responsum-respondere = απαντώ ✓ Video-vidi-visum-videre = βλέπω ✓ Deleo-delevi-deletum-delere = καταστρέφω/σκοτώνω ✓ Moveo-movi-motum-movere = κινώ ✓ Stupeo-stupui-_-stupere = θαμπώνομαι ✓ Gaudeo-gavisus sum-gavisum-gaudere = χαίρομαι (ημιαποθετικό) ✓ Placeo-placui/placitus sum- placitum-placere = αρέσω/ είμαι αρεστός ✓ Urgeo-ursi-_-urgere = στέλνω/σπρώχνω/ ξεσηκώνω <u>Γ' ΣΥΖΥΓΙΑ</u> ✓ Irascor-suscensui-(iratum)-irasci = οργίζομαι (αποθετικό)
ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ	ΠΡΟΘΕΣΕΙΣ	ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ
✓ Et = και(συμπλεκτικός)	✓ Cum+αφαιρετική ✓ Ad+αιτιατική	✓ Tum = τότε (χρονικό) ✓ Repente = ξαφνικά (τροπικό) ✓ Valde = πάρα πολύ (ποσοτικό) Valdius Valdissime
ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ		
✓ Se = εαυτός/η/ο (προσωπική) ✓ Suus-sua-suum = δικός/η/ο σου (κτητική) ✓ Qui-quae-quod = ο/η/το οποίος/α/ο (αναφορική)		

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ
Cepheus et Cassiope Andromedam filiam habent: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
Cepheus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Cepheus-i Cassiope: ονομαστική πτώση ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Cassiope-es Andromedam: αιτιατική πτώση ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Andromedaae filiam: αιτιατική πτώση ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης filia -ae habent: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος β' συζυγίας habeo-habui-habitu-m habere	habent: ρήμα, Cepheus, Cassiope: υποκείμενο στο habent, Cepheus, Cassiope: υποκείμενα στο habent, Andromedam: αντικείμενο στο habent filiam: κατηγορούμενο αντικειμένου (Andromedam)
Cassiope, superba forma sua, cum Nymphis se comparat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
superba: αφαιρετική πτώση ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του επιθέτου β' κλίσης superbus-a-um forma: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης forma -ae sua: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του γ' προσώπου της κτητικής αντωνυμίας suus-a-um Nymphis: αφαιρετική πτώση πληθυντικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Nympha -ae se: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας comparat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος α' συζυγίας comparo-avi-atum-are	comparat: ρήμα, Cassiope: υποκείμενο στο comparat, superba: επιρρηματικό κατηγορούμενο τρόπου στο Cassiope, se: αντικείμενο στο comparat, forma: αφαιρετική αιτίας στο superba, sua: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο forma, cum Nymphis: εμπρόθετος προσδιορισμός της αντιπαραβολής στο comparat
Neptunus iratus ad oram Aethiopiae urget beluam marinam: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
Neptunus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Neptunus-i iratus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος της μετοχής παθητικού παρακειμένου iratus –a –um, του αποθετικού γ' συζυγίας ρήματος irascor-iratus sum-irasci oram: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης ora -ae Aethiopiae: γενική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Aethiopia -ae urget: γ' ενικό πρόσωπο οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος β' συζυγίας urgeo-ursi- / -urgere beluam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης belua -ae	urget: ρήμα, Neptunus: υποκείμενο στο urget και στο iratus, beluam: αντικείμενο στο urget, marinam: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο beluam, iratus: αιτιολογική μετοχή, συνημμένη στο Neptunus ad oram: εμπρόθετος προσδιορισμός τόπου στο urget, Aethiopiae: γενική κτητική στο oram

marinam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του επιθέτου β' κλίσης marinus-a-um	
quae incolis nocet: δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, προσδιοριστική στη λέξη beluam , λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός.	
quae: ονομαστική πτώση ενικός αριθμός, του θηλυκού γένους της αναφορικής αντωνυμίας qui-quae-quod incolis: δοτική πτώση πληθυντικού αριθμού του ουσιαστικού α' κλίσης incola -ae nocet: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρήματος noceo-nocui-nocitum-nocere	nocet: ρήμα, quae: υποκείμενο στο nocet, incolis: αντικείμενο στο nocet
Oraculum incolis respondet: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
Oraculum: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, ουδέτερο γένος του ουσιαστικού β' κλίσης oraculum -i incolis: δοτική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό (& θηλυκό) γένος του ουσιαστικού α' κλίσης incola-ae respondet: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική εγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος β' συζυγίας respondeo-respondi-responsum- respondere	respondet: ρήμα, Oraculum: υποκείμενο στο respondet, incolis: αντικείμενο στο respondet
«regia hostia deo placet!»: κύρια πρόταση κρίσεως. εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
regia: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του επιθέτου β' κλίσης regius-a-um hostia: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης hostia -ae deo: δοτική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης deus -i placet: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική εγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος β' συζυγίας placeo-placui-placitum-placere	placet: ρήμα, hostia: υποκείμενο ρήματος, regia: ονομαστικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη hostia, deo: αντικείμενο ρήματος
Tum Cepheus Andromedam ad scopulum adligat:: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
tum: χρονικό επίρρημα Andromedam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Andromeda – ae scopulum: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης scopulus -i adligat: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρήματος α' συζυγίας adligo-avi-atum-are	adligat: ρήμα, Cepheus: υποκείμενο στο adligat, Andromedam: αντικείμενο στο adligat, Tum: επιρρηματικός προσδιορισμός χρόνου στο adligat, ad scopulum: εμπρόθετος προσδιορισμός τόπου στο adligat
belua ad Andromedam se movet: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
belua: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης belua -ae	movet: ρήμα, belua: υποκείμενο στο movet,

Andromedam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Andromedaae se: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός του γ' προσώπου της προσωπικής αντωνυμίας monet: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος β' συζυγίας moveo-moni-motum-movere	se: αντικείμενο ρήματος, (επειδή η προσωπική αντωνυμία se αναφέρεται στο υποκείμενο (belua) του ρήματος (monet) παρατηρείται το φαινόμενο της ευθείας (ή άμεσης) αυτοπάθειας.) ad Andromedam: εμπρόθετος προσδιορισμός κατεύθυνσης στο monet
Repente Perseus calceis pennatis advolat:: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
repente: τροπικό επίρρημα Perseus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Perseus -i calceis: αφαιρετική πτώση, πληθυντικός αριθμός. αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης calceus-i pennatis: αφαιρετική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό γένος του αρσενικού γένους του επιθέτου β' κλίσης pennatus-a-um advolat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος α' συζυγίας advolo-avi-atum-are	advolat: ρήμα, Perseus: υποκείμενο στο advolat, calceis: αφαιρετική οργάνου advolat, pennatis: ονοματικός ομοιόπτωτος επιθετικός προσδιορισμός στο calceis, Repente: επιρρηματικός προσδιορισμός τρόπου στο advolat
puellam videt: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
puellam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης puella -ae videt: γ' ενικό πρόσωπο οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος β' συζυγίας video-vidi-visum-videre	videt: ρήμα, Perseus: εννοείται υποκείμενο ρήματος, puellam: αντικείμενο ρήματος
et stupet forma puellae: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
stupet: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος β' συζυγίας stupeo-stupui- -stupere forma: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης forma -ae puellae: γενική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης puella-ae	stupet: ρήμα, Perseus: εννοούμενο υποκείμενο στο stupet, forma: αφαιρετική αιτίας στο stupet, puellae: γενική κτητική στο forma
Perseus hasta beluam delet: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
Perseus: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, αρσενικό γένος του ουσιαστικού β' κλίσης Perseus -i hasta: αφαιρετική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης hasta -ae beluam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης belua -ae delet: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος β' συζυγίας deleo-envi-etum-ere	delet: ρήμα, Perseus: υποκείμενο στο delet, beluam: αντικείμενο στο delet, hasta: αφαιρετική οργάνου στο delet

et Andromedam liberat: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
Andromedam: αιτιατική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Andromeda -ae liberat: γ' ενικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ρήματος α' συζυγίας libero-avi-atum-are	liberat: ρήμα, Perseus: εννοούμενο υποκείμενο στο liberat, Andromedam: αντικείμενο στο liberat
Cepheus, Cassiope et incolae Aethiopiae valde gaudent: κύρια πρόταση κρίσεως, εκφέρεται με οριστική και δηλώνει το πραγματικό γεγονός	
Cassiope: ονομαστική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Cassiope-es incolae: ονομαστική πτώση, πληθυντικός αριθμός, αρσενικό (& θηλυκό) γένος του ουσιαστικού α' κλίσης incolae -ae Aethiopiae: γενική πτώση, ενικός αριθμός, θηλυκό γένος του ουσιαστικού α' κλίσης Aethiopia -ae valde: ποσοτικό επίρρημα gaudent: γ' πληθυντικό πρόσωπο, οριστική έγκλιση, χρόνος ενεστώτας του ημιαποθετικού ρήματος β' συζυγίας gaudeo-gavisus sum gaudere	gaudent: ρήμα, Cepheus: υποκείμενο στο gaudent, Cassiope: υποκείμενο στο gaudent, incolae: υποκείμενο στο gaudent, Aethiopiae: γενική αντικειμενική / (κτητική) στο incolae, valde: επιρρηματικός προσδιορισμός ποσού στο gaudent